

ՀԱՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

2014 թվականի փետրվարի 21-ի լուս 22-ի գիշերը վախճանվեց Գրիգոր Գուրզաղյանը: Վաղ առավելության, գտնվելով հանգույցյալի բնակարանում, ես որոշ ժամանակ մնացի մահճակալի մոտ, որի վրա կանգ էր առել մեծ գիտնականի սիրը: Եվ մատաքերտից, թե ինչդես մի անգամ Գուրզաղյանը մի ժեսակ հուզախաղը եւ բավական երկար խոսեց հենց իր սրի մասին: Ես շատ լավ եմ իհուում այդ օրը: 1998 թվականի դեկտեմբերի 18-ն էր: Զեմ դարձենում սուր հիշողությամբ: Պարզաբան գիտեմ, որ այդ օրը մենք բոլորովին էլ ոչ Շենորեն նուում էինք, ինչդես մենք էինք ասում, «Օրինյան հորեցյան»՝ արտաճրությունային «Օրին-2» ասդարձիտարանով սարֆավորված հրթիքի դեմքի շիեգերի արձակման խանիճագանյակը: Գրիգոր Արամովիչն այդ օրն ասաց, թե բառորդ դարձաւ առաջ իր սիրտն ուժգին տրոփում էր, այնքան ուժգին, որ թվում էր դուրս է թռչելու կրծքից: Դա երջանիկ տրոփում էր: 1973 թվականի դեկտեմբերի 18-ի վաղ առավելության Բայկանուր շիեգերակայանից աշխարհում առաջին անգամ երկրի ուղեծիր դուրս բերվեց մի շիեգերանավ, որը մասվ համաշխարհային ասդարձության եւ ասդարձիկայի դաշտության մեջ: Դա «Սոյուզ-13» շիեգերանավն էր: Նաևի հրամանաւարմ էր Պյուր Կիմովը, ինժեներ-օպերատոր՝ Վալենին Լեբեդյանը: «Օրին-2»-ի գլխավոր կոնսուլտուոր եւ շիեգերական գիտափորձի գիտական դեկապարն էր Գրիգոր Գուրզաղյանը:

Ըսանինգ տարի անց ես ի-
մացա,թե այդ ինչու էր ակադե-
միկոս Գուրզադյանի սիրտը
դաշտաւաս «որւս թշնիւ կրծ-
քավանդակից»: «Օրիոն-2»-ի
հաջող գործարկումից երկու տա-
րի առաջ «Սոյուզ-11» տիեզե-
րանավում տեղադրվել էր գուր-
զադյանական «Օրիոն-1»-ը, ո-
րը երկարաժամկետ գործողու-
թյան տիեզերական ասղադի-
տարան էր: Ցավո, այդ թիշքը
ողբերգական ավարտ ունեցավ:
Տիեզերանավի անձնակազմը՝
տիեզերագնացներ Դոբրովոլս-
կին, Վոլկովը եւ Պացաեւը
զոհվեցին վայրէցի ժամանակ:
Նևենի, որ օրեւասոր եւ էլեկտրո-
նիկայի մասնագետ Վիկոնտ
Պացաեւը, ինչողես իմն էր ա-
ստում, սրբազն երազանի ուներ՝
տիեզերից վերադառնալուց հե-
տու տեղափոխվել Հայաստան,
որտեղ նատիր էր արդեւ եւ ա-
խատել Գառնինում, ավելի ճիշճ-
առնում:

Այնուա որ, կարելի էր հասկա-
նալ «Օրին-2»-ի հեղինակ
Գուրզադաշտի հոգու եւ սրի վի-
ճակը այն դահին, երբ սիեցերի
էր աձակվում Երևոնդ սիեցերա-
նավը, իր վրա կրելով նրա մժի
արգասիթը: Եվ ահա մեծ աս-
ղաֆիզիկոսի, ինժեներ-լուսա-
րումսորի, բարիս ուրուակի եւ

ՏԸ կանգ առավ նրա կյանքի 92-րդ տարում:

Եկար ու համառորեն էր դայ-
բարում Գրիգոր Արամովիչը
ծանր, եթե չասեն ահավոր հի-
վանդությունների դեմ: Նա կու-
րացավ Երկու աշխավ: Յազիվ էր
կարողանում ձայներ ընկալել
նույնիսկ լսողական սարի օգ-
նությամբ: Զեր լսում այն ճար-
դը, որն իր ողջ կյանքում ծարա-
վի էր գրուցների, վեճերի, բա-
նավեճերի, երկխոսությունների՝
աստեղի մասին, Տիեզերի մա-
սին, Ղարաբաղի մասին, Յա-
յաստանի դասնության եւ ա-
ղագայի մասին, Իրիսոննեա-
կան բարոյականության մա-
սին, դատերազմի եւ խաղաղու-
թյան մասին, հայ Ժորյվիդի
համար դառակեման Վտանգա-
վորության մասին: Զեր ժենում
այն ճարդը, ում Մարտիրոս Սա-
րյանը եւ Վիլյամ Սարյանը ան-

A black and white photograph of an elderly man with white hair, looking slightly to his right. He is wearing a dark, textured jacket over a dark shirt. The background shows a gallery or exhibition space with framed exhibits and a small plaque on the wall.

Օռրորդ հարկի մեր բնակարանների դրսերի միջեւ տարածությունն ընդամենը մեկուկես մետք է: Հաճախ էինք բացառաձայն երկխոսությունների բռնվում: Մեր հանդիպումների մասին ես աս եմ գրել: Ես տեսնում եմ, թե ինչ անձնազրություն է ցուցաբերում Գուրգաղյանի կինը՝ Մարիամնան, որին բոյր են անվանում: Երկրուսիս հայրենի ստալինյան բռնաձնումների գոհեր էին: Նա օր ու գիտել խնամում էր անօգնական անունուն: Ի դեռ, հաճախ էլ ու րախությամբ ծաղրում էր մեր երկխոսությունները:

Դժվար էր տեսնել, թե ինչողևս
է դիմում ոչ շատ վաղուց արա-
գաբայլ, անդադրում, անհան-
գիս ճարդը հանկարծ օրվա
խանջորս ժամը անցկացնում
անշարժության մեջ: Ահա թե
ինչ ասաց մի անզամ, չինանա-
լով, որ ես միշտ գրառումներ են
կատարում. «Արած ես չեմ սի-
րում երկար բնել, բանզի ինձ հա-
ճար ժամանակից քանի ոչինչ
գոյություն չունի: Իսկ իհմա ա-
նընդիհաս ուզում եմ բնել, որ-
ովսագի երազում տեսնեմ տաք ա-
րեւն ու վար աստեղը, կարծի-
կական ենք ու խարս երկնի:

«Օրին-2»-ի հաղթարշավից հետո Գուրզայանն ու իր համախները ձեռք զարկեցին մի քայլածառ և պատճենագործություն սկսեցին:

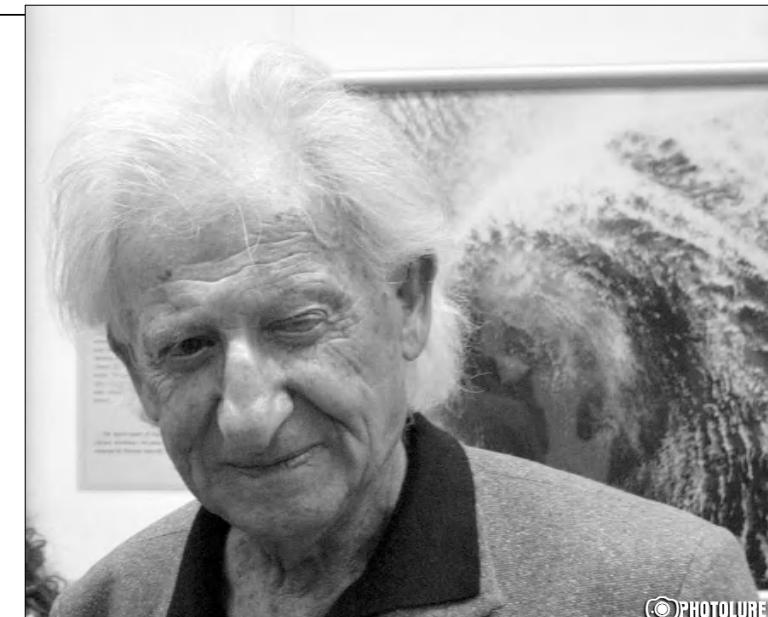
կան աստղադիտարանի, այն կու-
չելով «Քրոնոս»։ Գուրզադյանին
կարծիքով այդ ծրագիրը դեմք է
հիմք ծառայեր ստեղծելու յուրօ-
րինակ գիտությունների Դայլա-
կան ակադեմիա՝ Տիեզերում։
Գործընկերներից շատերը ժմի-
տով էին Վերաբերվում բուն գա-
ղափարին։ Դրանի իմ կողմնօ-
ւաս հարգված գիտնականներ
էին, որոնց հետ, բնականաբար
ես ինձ թույլ չչունեցի Վեճի բռն-
վել։ Զանգի ինձ համար, որմես
գրողի, չափանիշ էր բուն փաս-
տը։ Գրիգոր Գուրզադյանն ար-
դեն աղացուցել է, որ իր գաղա-
փարը գործնականում իրակա-
նացվել է եւ փառք բերել Դայլա-
կանին։ Չորս աստղադիտակներ-
ից եւ սպեկտրոգրաֆներից
բաղկացած «Քրոնոս»-ի
բախսն այնուև չընեց, ինչը
ունե «Օրիոն-2»-ինը։ Եվ ասեն
անկենծարա. խորապես հո-

գուս դիմավ ոչ թե գործի տեխնիկական կողմը, որից իհը են հասկանում, այլ Գուրզայիանի գրած բառերը, որմես ինչու բնարական, եթե չասենք հայրենական ժեղում։ «Եթե վաղ որ Արարայան դաշտավայրում խփեն նավի բյուրավոր շատրվաններ, կամ էլ Հայաստանը ասենք, երկրորդ ճաղոնիա դառնա էլեկտրոնիկայի գծով աղա բոլորովին էլ չենք զարմացնի աշխարհին։ Բայց եթե վաղը բոլոր երկների բոլոր ռադիոկայանները այդ նույն աշխարհին հայսնեն, թե երկրի ուղեծիր է դուրս բերվել հայկական արքանյակ՝ հայկական «Զրոնոս» ասլղադիտարանով աղա ողջ աշխարհը կցնցվի մեր Հայաստանով։»

Երազո՞ղ: Ոռմանիշիկ: Խևինչ կա որ: Մի՞թե վաս բան է լինել թե՝ Երազող, թե՝ ոռմանիշիւ եւ, միաժամանակ, միջազգային հեղինակավոր գիտաժողով վի ամբիոնից դաշտունակամ հայտարարություն լսել, թե «Թույլ աստերի ստեկտրալ դասակարգման աղազա են հանդիսանում միայն եւ միայն Գ.Գուրզապյանի «Օրին-2» մեթոդը եւ Տիեզերի հանված աստղադիտակների եւ ստեկտրոդաքանչերի օգնությամբ այլ մեթոդների ազգային մերժություն»:

թրի լայ գրաւառում»:

Այսօր, երբ արդեն կանգ է առել ականավոր գիտականի եւ փիլիսոփայի սիրոց (ես հավատում եմ, որ ինչ-որ ժամանակ մեր ժողովուրդը եւ ընդհանրացնես ողջ մարդկությունը նորից Տաճար կառավարության մեջ)՝

 PHOTOLURE

Պատկառանդով Կվերադառնա
գրին, որի մեջ կտեսնի աշխա-
հի փրկությունը եւ այնժամ կի-
ճանա, թե Քիլստփայակա-
ինչղիսի աշխատություններ ու

ԿԱՐՎԱԾ ԵՐԵՒԱՅԻ ԾՆՆԴՅԱՆ ԳՐԱ-
ՌՈՒՄԸ: Երկու Տարի անց այդ ըն-
ՏԱՆԻԺԻԾ Հայաստան փախստ
(հենց փախստ, այն էլ նաեւ Ա-
ՐԱԲԻ ՎՐԱՅՈՎ):

- Իսկ ո՞րն է _fn ամենասիրելի
կերը ողջ Տիեզերքում,-hwrgrt-
ցի ես:

- Գառնին,-արագ նետեց նա,
ասես դասրաւս էր այդ, թվում է
թե, սարօրինակ հարցին:

- Οηροί Σητειάτροι με σημαντική παρουσία στην αρχαιότητα.
- Έπειτα από την αρχαιότητα, η Σητειά επέζησε ως ένας από τους σημαντικότερους λαούς στην Ελλάδα, με σημαντική παρουσία στην ελληνική κοινωνία και πολιτισμό.

- Ինչո՞ւ որսորդները:
- Նրա համար, որ Օրիննը որսորդ-հսկա էր, եւ ասվածների հայր Զեւսը նրան վերածեց ամենագեղեցիկ հասարակածային համաստեղության՝ առաջին մեծության երկու վար աստղերով եւ երկրորդ մեծության եւս երեք աստղերով: Դե, իսկ մեր «Օրինները», Գառնիից թշտելով Տիեզեր, վերադարձան երկիր եւ Գառնի բերեցին աստղային հարաւային պատճենները:

Ահա թե ինչ է գրել այդ մասին
մեծ ասղագետ, Տեսական
ասուլիսական ինչնարին-

τηρει από την Κυβερνησίαν
Κανδρατάνιου Μαρέβ. «Φήσω φήνη-
δη η έκαψα ωρές τις «Ορθού-2»-ή
ρητηριών ήμερα κανένα υπάρχει ση-
τηναψηρό λογιστικό περιφέρειαν
της Κανδρατάνιου Μαρέβ. Τον ίδιον
την περίοδο ο Κανδρατάνιος θεωρείται
την πιο δύσκολη για την Ελλάδα περίοδο
της ιστορίας μας. Η πολιτική της Ελλάδας
είναι στην πιο σκληρή στάση προς την
Ελλάδα από την Ανατολική Μεσόγειο.
Η πολιτική της Ελλάδας είναι στην πιο
σκληρή στάση προς την Ελλάδα από την
Ανατολική Μεσόγειο. Η πολιτική της Ελλάδας
είναι στην πιο σκληρή στάση προς την
Ελλάδα από την Ανατολική Μεσόγειο.
Η πολιτική της Ελλάδας είναι στην πιο
σκληρή στάση προς την Ελλάδα από την
Ανατολική Μεσόγειο.

րական արդյուններ գիտության
եւ գիտական սարքաշնության
համար, այլեւ մեր առջեւ դրեց
բոլորովին նոր խնդիրներ, որոնց
լուծման համար տականքուն

Ես այս տեսաը նրա համար
բարձր ընթերցեցի Մարիաննայի
ներկայությամբ: Գրիգոր Արամո-
վիզը, ցավից կնքոնսվելով, ա-
կանջից դուրս բացեց լսողա-
կան սարֆի ծայրը եւ ասաց:
«Այդ ամենը ճիշէ է: Սակայն ես
մենակ չեմ: Ինձ հետ էին եւ Կո-
ռոյովը, եւ Տիեզերագնացները,
եւ հայ գիտնականները, եւ հայ-
կական գիտությունը եւ, իհար-
կե, ողջ Հայաստանը»:

Երկնային արժայություն են,

ԳՈՐԾՎ ԲՈՏԱՅԱՆ

Մուկվայում «Ազգ»-ի հատուկ քղբակից

Վերջեւ մուսկովյան մի միջոցառման ժամանակ, որտեղ մթնոլորտն ամբողջությանը ընչում էր Հայաստանով, ես ծանոթացա անչափ հետաքրքրական մի մարդու հետ, կարելի է ասել՝ օր գերեկով դեմ առ դեմ եկա ռուսական հողում աճած, սակայն արմատներով մինչեւ Հայաստան ճգլոր մի հսկա կարմու, տարիների թերով իմաստնացած հայի, որի հայրենասիրությանը ապրող եւ ընչող ժեսակը, դեմք է խոստվանեմ, մեր օրերում այնան էլ շատ չէ...

Այդ արինինող ճարդը, որ փայլուն ժիրաբետում է ճեւռողյան խսին և միաժամանակ՝ հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների հոեսորական արվեստին, միջոցաման մասնակիցների առաջ այնուիսի խանդավառ ու անկենջ ելույթ ունեցավ. այնուիսի ծանարիս գույներով ներկայացրեց Դայաստանում այսօր ժիրող սոցիալ-սննդսական դժվարին վիճակն ու դրան հաղթահարելու ուղիներ ուրվագիծեց, որ երբեւ չէիր մտածի, թե իր աղրած կյանքի ավելի քան 70 տարիների մեջ մասնակացրել է Ռուսաստանում...

Կարգես Արծունին, որ Հայրենիքում
առաջին անգամ ո՞վ էր դրել 17 տարեկա-
նին, դրանից շատ աշխատ անց, 1987
թվականին, Կարեն Շեմիրջյանի դաս-
տոնավարության ժամանակ հրավիրվել է
Հայաստան եւ մեր ժողովորի համար այս
դժվարին ու ճակատազրական տարինե-
րին ստանձնել ՀԽՍՀ մինիստրների խոր-
հրդի նախագահի տեղակալի, առաջ
ՀԽՍՀ շինարարության ղետական կոնֆ-
երի նախագահի դաւունները՝ Հայա-
ստանում մնալով մինչեւ 88-ի դեկտեմբե-
րյան աղետի հետևանքների վերացման
աշխատանքները այս կամ այն չափով
բնականոն հուն ճանելը:

Ծնվել է 1941 թվականի հոկտեմբերին։ Կիսլովոդսկ քաղաքում: «Նոր ծնողները ապրել են Կարսում, տաշիկիս եղբայրը՝ Բզնունիների տնինցից, ենել է Կարսի գաղաքացի, ավագ հորեղբայր՝ Սարգիսը, բանակի ղորուչիկ էր, մասնակցել է Սարդարապահ ճակատամարտին, իսկ նրա կրտսեր եղբայր՝ Արտավեսը, Հայաստանում հայտնի լրագրող էր, աղա խմբագիր, եթե չեն սխալ Վում, աշխատել է «Անվետական Հայաստան» թերթում: Նրան բանտարկեցին 1937-ին, ինց խմբագրությունում էին ձերբակալել, զաղափառական ինչ-ինչ անհեթեթ մեղադրանով։ Եւ ազատ արձակեցին միայն 1954-ին։ Ստալինի մահից հետո: Երբ սկսվեց Հայրենական մեծ պատերազմը, հայր ընտանիքին ուղարկեց «խորը թիկունք»՝ Կիսլովոդսկ, իսկ երբ հիմքականներին վրանդեցին Մոսկվայի մատուցներից, մենք վերադարձանք մայրաքաղաք: 1956 թվականից, 8-րդ դասարանն ավարտելուց հետո, աշխատել եմ Շինարարությունում՝ հայր երես առաջ եր մահացել, հարկավոր եր օգնել ընտանիքին: Իսկ վեցշներկու դասարաններն ավարտել եմ երեսույան դրդությունը: Իմ կառուցած առաջին տեսքը՝ աղյուսից մեծ բնակելին, գՏնվում է մետրոյի « » կայարանի հարեւանությամբ: Իսկ հետ 4 առաջ ծառայել եմ բանակում, աղա ընդունվել Մոսկվայի Շինարարական ինսիտուտում...»:

Վարդես Աշորունին 1966 թվականից ղեկավար դատարկություններ է գրադարձնում ծի-
ական պարագաներու համարը...»

Ունմ ժիրոյ համարած խսկարի եւ ցրի դժվարին տարիներին, երբ զանգվածային արտագաղթ սկսվեց հաևկալես դեռի Ռուսաստան, Կարդիս Արծրունիք այն եզակի մարդկանցից է եղել, որ անշահանդիր օգնության ձեռք է մեկնել իւ շատ ու շատ հայրենակիցների, հաճախ բոլորովին անծանոթ մարդկանց, որնն ցից մի բանիսն անզամ չէին կարդանուած հոգալ իւնաց ընտանիքների տարրական դահանջմունքները (Արծրունիք է նրանց կերպում), իւստագյում լավ գործի տեսն դարձել, հզորացել եւ այսօր միջինական ժամանակակիցների համարում ունեն Ռուսաստանում....

բարձրացրեց թուր դատմաբանների ցրջանում: Ի դեմ, Կարդիս Արծունին նաեւ Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարեկից միջոցառումների համակարգման Մուկվայի տարածաշրջանային հանձնաժողովի համանախազգահն է եւ դատմում է, որ մինչեւ հոդվածի հրադարակումը ՌԴ նայրաբաղադրում տեղի է ունեցել Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակի միջոցառումների հիմնադիր նիստը, որի ավարտին ընդունվեց Օսմանյան Թուրքիայում իրականացված Հայոց ցեղասպանությունը դատաղարող հայտարարություն: «Սեր հանձնաժողովի խորհն համոզմանք՝ հնարավորինս ուս բվով դեռությունների եւ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպությունների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը եւ դատաղարումը կարեւոր բաղական նշանակություն ունի, եւ ես որդես այդ հանձնաժողովի համանախազգահ՝ ամեն ինչ անում եմ, որդեսզի մեր գործունեությամբ նղաստենի Ուսւաստանում Հայոց ցեղասպանության թենային ավելի հնչեղություն տալուն: Մեր ժողովուրդը արհավիրենք ուս է տեսն, բավական է...»: Վերջին նախադասությունն արտաքերում է անհուն ժիշրությամբ եւ որտեղից

**Վարդղես Մըրտունի. «Ես զիտեմ
Հայաստանը ծանր վիճակից դուրս
քերելու եւ շենագնելու զարժուհիք»**

Վարդգես Արծրունին իր աշխատասենյակու

Հս համացանցում իրադարձական հարցումներից մեկի արդյունների՝ Ռուսաստանում բնակվող ամենահայտնի հայերի լավագույն հարյուրյակում ընդգրկված ամենատարբեր մասնագիտության ու գործունեության տեսքում պատճենաբանության մեջ առաջարկություն է 100-ի համար, թերեւս, դաշտավայրում 17-րդ տեղում:

Անցյալ տարի Սուսկվայի կենտրոնը մեծ հանդիսավորությամբ բացված Հայկական եկեղեցական համայնքը, որը գտնվում է Օլիմպիական եւ Տրիփոնու վյան փողոցների խաչմերուկում, զբաղեցնում է 1,32 հեկտար տարածք: Այսօք չերին է հայտնի, որ այդ հակա տարածքը այն էլ ՈԴ մայրաքաղաքի կենտրոնում Մոսկվայի նախկին բաղաբարե Յուրի Լուժկովից, ունեցած անձնական կադերի, գործադրած մեծ ջաների ընողիկ եւ աներեւակայելի արգելվութ հայտնաբերութ ծեռք է բերել Վարդգես Արծունին՝ իր այդ ազգանվեր արարքի համար արժանանալով շվամանի եւ հավատավոր քիչունյաների օրինանութերին «Հաճախիրը, որի շինարարական աշխատանքները սկսվել են 2006 թվականին, իրականություն է դարձել բացառապես Ռուսաստանի եւ Նոր Խաչիչեւանի հայոց թեմի առաջնորդ Տեր Եղրա արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի ազգանվե

դիմիր Պուտինի Երեւանում գտնվելու օրերին Հայաստանի մայրաքաղաքում տեղադրված հուշարձանը, դարձած «Միասնական խաչ» անվանումով, ի հonorին վաժելով նույն է, ինչ մոսկովյան համանուն կոթողը:

Վարդես Արծրունու հովանավորությանը Մոսկվայում ստեղծվել է նաեւ Տարածաշրջանային հասարակական գիտահետազոտական կազմակերպությունը Ստեղծվան-կասմիական տարածաշրջանի բաղադրական եւ սոցիալական հետազոտությունների հասարակական ինստիտուտ։ Ուսագրավ է 2013 թ. սեպտեմբերի «Լիեռատուրնայա զագետայում» տղագրված Վարդես Արծրունու եւ նովաչ ինստիտուտի սնօրեն Վլադիմիր Զախարովը՝ «Պատմական ճշնարտության իրավականության անհրաժեշտության մասին» հոդվածը, որը արժանի հակահարված է ռուսաստանյան ներֆաշիստական ցըճանակներին, որոնց համար հիմք լերական Վայրագությունները եւ ժամանակակից լեար-Ենվեր-Ձեմալ-Արաբուրք ցեղասպանության դատավարության մասին արարթները դատապարտելի չեն։ Այդ ծավալուն հոդվածը, որը, ի դեմուսագրվել է նաեւ «Ազգ»-ում (տես <http://www.azg.am/AM/2013090313>) մեծ արձագանք գտավ ոչ միայն ռուսաստանյան բաղադրական ցըճանակներում, այլև հակահայկական հիստերիայի ալիքում։

որտեղ հիշում 1988-ի դեկտեմբերի 7-ի առավոտը:

Այդ օրը Հետու մինհստրների խորհրդի նախագահի տեղակալ եւ միաժմանակ՝ Հետու ղետքին նախագահ Վարդգես Արծունի կառավարական ժեմի իր աշխատասենյակում սովորականի ղետ խորհրդակցություն էր անցկացնում: «Երբ սկսվեցին ցնցումները, շատերն անմիջապես չհասկացան, թե ինչ է տեղի ունենում, սակայն ես արդեն ունեի տաօժենոյան ավերիչ Երկրաշրջի դաշը փորձը եւ անմիջապես աշխատակիցներին հրահանգեցի դուրս գլուխ փողոց, միայն ին տեղակալ Լեւոն Շահբազյանին նստեցի կառավարական հեռախոսների մոտ, իսկ ես, մաստելով, որ Երկրաշրջի ժամանակ ամենաաշը տուժում են դեռեւ ավարտին չհասցված նորակառուցները, անմիջապես մեկնեցի Դավիթաշեն, որտեղ այդ ժամանակ հսկայածավալ ժինարդություն էր ընթանում: Դասեղով այնտեղ՝ կարգադրեցի անմիջապես դադարեցնել աշխատանքները եւ հսկա կրունկները հեռացնել շինհրադրարակից: Վայրկյաններ անց ինձ կանչեցին հեռախոսի մոտ: Զանգը ՀԿԿ Կենտկոմից էր: Դավիթաշենից անմիջապես մեկնեցի օրանակակայան, այնտեղից էլ հանրադետության առաջին դեմքերի հետ ուղղաթիռով՝ Լենինական... Այս, ինչին ականատես եղա՝ սոսկալի էր: Քաղաքի չկար, ամենուրեք կործանված ժեմեր էին, հրացով ողջ մնացած անօգնական մարդկանց հուսահատ աղաղակներ, որ փորձում էին փլատակների միջից հանել հարազաներին... Ակնհայտ էր մեկ բառ՝ Լենինականում մետեսա եւ տեխնիկա այլեւս գրյուրուն չուներ: Մեծ դժվարությամբ զանգահարելով Երևան՝ տեղակալիս հրահանգեցի իմ անունից հրաման արձակել ամբողջ հանրադետության շինհրադրարակներում անմիջապես դարարեցնել աշխատանքները, շինհրարական սրտսեների հիման վրա կազմավորել մետեսայացված շարասյուներ եւ ուղարկել աղետի գոտի՝ «Երեւանչինը»՝ Լենինական, «Երարդչինը»՝ Սոմիակ, «Երիմչինը»՝ Կիրովական: Ժամեր անց տեխնիկան արդեն Երկրաշրջի գոտում էր... Հաջորդ օրերին Հայաստան ժամանեցին նաեւ օգնական ուժեր Ուսասանից, արքեր հանրադետություններից եւ աշխարհի ամենա

տարեր երկներից. մեր ցավը կիսող ամենատարեր ազգությունների մարդկանց բարի կամքի ընորհիկ աղետի գործի հասավ շնչելինիկա, սանուն, դեղորայք... Մեծ թափով սկսվեցին փրկարարական, ճաֆրճան եւ աղետի հետանիների վերացման դժվարին աշխատանիները, իսկ երբ վիճակը աղետի գոտում սկսեց իջ թէ շաս նորմալանալ՝ ինձ կանչեցին ԽՍՀՄ ղետքին՝ Ռուսաստանը այլ աշխատանինի...»:

Երկար տարիներ աղբեկով եւ աշխատելով Ռուսաստանում եւ անցնելով քաղնաթիվ փորձությունների միջոց՝ Վարդգես Արծունու միտքը մօսարկես Դայաստանում է եւ ակտիվորեն հետևում է հայրենիքում ընթացող ամենատարեր զարգացումներին: «Մասսային միության անդամագրվելու Դայաստանի դիրքորոշումը ես չափազանց կարեւոր եւ հրաժար եմ համարում, այդ բայց Դայաստանի նախագահի հերթական հեռախոս բայլերից է: Դավատացնում են, որ մասսային միության անդամագրվելու դրական կողմերն ակնհայտ են. Դայաստանի սնտեսության զարգացման համար ցանկավի աղաքա է ուրվագծվում, ռուսական ուլկան քավականին մեծ է, որտեղ հայեր

Վարդես
Արծրունին
դատեր հետ

ՀԱՎԱԻ ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամերիկյան ակտիվությունը՝ դարձագոյան հարցը «Տեղից շարժելու» նոր փորձ

Ղարաբաղյան հարցի ըուրջ բանակցությունները, որնց միջնորդական առավելությունն արդեն երկու տասնամյակից ավելի եւշ մինչև իսմբի համանախագիծների վրա է, փակուղում է ոչ միայն փորձագետների, այլև որոշակի տեղեկությունների ժիրաբետող միջին ու բարձր կարգի դաշտնյաների կարծիքով, այլև թերեւս հենց Մինսկի խմբի համանախագիծների, կամ գոնես համանախագիծների մակարդակով:

Այդ մասին է վկայում այն հաճամանթը, որ մի որոշ ժամանակ առաջ ակտիվություն ցուցաբերած ռուսաւանյան համանախագահության անհաջող փորձերից հետո այսօր էլ ակտիվանալու միտումներ է ցուցաբերում ամերիկյան համանախագահությունը:

Անձնագիրը՝ Տարաս Բարսովը, պատճենաբան է Հայաստանի Հանրապետությունում և առաջարկում է այս գործությունը համաձայնված է Եղել նոյն Մինսկի խմբի համանախագահողների հետ: Այսինքն՝ այս հարցում նորություն չկար, ավելին, Ուկրաին միայն հիերեցին էր այն դիրքորոշումը, որն արդեն տարիներ շարունակ է եւ տում ու վերահաստառում են համանախագահները:

Անձնագիրը՝ Տարաս Բարսովը, պատճենաբան է Հայաստանի Հանրապետությունում և առաջարկում է այս գործությունը համաձայնված է Եղել նոյն Մինսկի խմբի համանախագահողների հետ: Այսինքն՝ այս հարցում նորություն չկար, ավելին, Ուկրաին միայն հիերեցին էր այն դիրքորոշումը, որն արդեն տարիներ շարունակ է եւ տում ու վերահաստառում են համանախագահները:

Իհարկե, այստեղ մոտեցման տարբերություն է նկատվում, այն էլ՝ տա մեծ եւ մի բանի հարցում: Խոսքն ամենից առաջ հակամարտությանն առնչվող հարցերում ներգրավվածների տարբեր հարթակների մասին է:

Եթե Օրոսաստանը մերձում է հաճախա- Ամեն դեմորում, նոր որակի նախաձեռնության՝ բաղհասարակության ձեւաչափում նաեւ լրագրողական ոլորտն է ընդգրկված այն դարգ հիմնով, որ նամակները, որ իրավիճակի կայունացմանն ու դեմորի խաղաղություն գնալուն նղաստելու փոխարժեն հաճախի նարգաւորական ամենաավ-

Եթե Ոտասաւանը փորձում էր հաճախականացնել ինքը՝ ինքունի աշխատավորությունը պահպան է կազմում:

կիացնել հանդիդուններն ասենաբարձ
մակարականվ, փաստայի զաները կենս
րոնացնելով հենց բանակցողների վրա, ա
ղա ամերիկյան կողմն նախընտել է ակ
տիվության իր ծեսավորաց քաղաքույտու
ներգրավել բաղացիկական հասարակու
թյան սարքեր խմբերի ներկայացուցիչնե
րին: Եվ սա սարքերություններից միայն
մեկն է:

Եվս մեկ առանձնահատկություն տարբե
է դարձնում մոտեցումը Ռուսաստանի ե

Թեեւ հայատանյան լրատվական դաշտում որոշակի ժետապրումներով ընդունվեց Ուրբայի հայտարարություններից մեկը, ըստ որի հարցադրում էր արվում, թե ինչու կիրառույան խնդրի կարգավորման հերթական փորձը չի կարող կիրառվել նաև դարարաղյան խնդրում։ Հետապրումները թերեւս ավելորդ էին, քանի որ դարաբանյան կողմից մասնակցությունը բանակցություններում ու դրա կարեւորությունը երեւէ չի նստացվել, միտեւ ըմբռնվել ու

համաձայնված է Եղել Շույս Մինակի խմբից
համանախագահողների հետ։ Այսինքն՝
այս հարցում Շորովայրն չկար, ավելին,
Ուրիշից միայն հիշեցրել եր այն դիրքոր-
շումը, որն արդեն տարիներ շարունակ ցե-
տում ու վերահաստառում են համանախա-
գահները։

Ամեն դեղինը, նոր որակի նախաձեռնության՝ բաղհասարակության ձեւաչափում նաեւ լրագրողական ոլորտն է ընդգրկված այն դարպ հիմնով, որ մանուկներ, որ իրավիճակի կայունացմանն ու դեղին խաղաղություն գնալուն նղաստելու փոխարեն հաջախ բարգարաւան ամենաամ-

խարեն հաճախ բարոզչության ամենաակ-
տիվ գենն է դառնում:

Այս ամենը հաստառում են, որ բուն
բանակցողների հետ աշխատանքից, կա-
րելի է ասել, «ձեռք են բաւել», ու փոր-
ձում են հակամարտության ներկա իրա-
վիճակում առաջընթաց ունենալ այն
բոլոր դերակատարների հետ, որոնք թեև
կարգավորման ու բանակցությունների
մասնակից չեն, բայց ինչ որ չափով
ներկայացնում են հակամարտող կողմե-
րի հասարակությունները եւ կարող են

27 փետրվարի գրառում է արգել. «Մենք են կիշում ենք Սուլմայիթը: Եվ Յայսատանը, եւ Աղրբեջանը պետք է աշակցեն Մարդկային շփումների ծրագրին ապահանելու հակառագործութանը՝ որպէս Եւ Ապահանելուն»

ԱՄՆ-ի դարագայում այն կտրվածիվ, որ Ուսասաւն ինքն էլ ամեն ինչ փորձում էր անել ամենաբարձր մակարդակով՝ Դայասանի ու Ալրեժօնի նախագահների հանդիպումներ կազմակերպելով՝ Ուսասաւնի նախագահի կամ վարչապետի մակարդակի եւրգավավածությամբ այն դեմքում, երբ ամերիկյան համանախագահությունը նախընտել է նախաձեռնություններ հանդես բերել կամ ֆինանսավորել այլ մասնավուներում:

ազդեցություն ունենալ հանրային կարծիքի վրա:

Բացի այդ, այնոիսի տղավորություն է սասավում, թե ԵԱՀԿ Սիմոնի խումբը փորձում է արդեն հենց հասարակությունների ներկայացուցիչների ձեռնով նույն այդ հասարակություններին նախադաստասել՝ թերեւս խաղաղության, կամ ինչ-որ հնարավոր լուծման, եթե կուլտեմ կարգավորման։ Բանակցողների հարթակից ավելի ներեւս նաև արագակը ներձ է արևում հե-

լինել թուրքիան:
Ազնիայս է, որ ամերիկյան համանախագահողը «գործը տեղից շարժելու» նոր ծրագրեր ունի, որոնք մեղմ մարդուն, որդիսին համանախագահող Ուլռլիին է, հատուկ համառությամբ փորձում է առաջ տանել:

Նատուցել հասարակությանը: Կարենոր է, որ այս դարագայում էլ չնորանան Լեռնա-յին Ղարաբաղի ժողովրդի, հասարակության ու իշխանությունների ներգրավման մասին, այլապես այս նախաձեռնություններն էլ փակուղու դիմաց գՏՆՎոր բանակ-գությունների դուռը բացողը չեն:

ԱՐԱՄ ՍՎԵՏԱՐՅԱՆ

Վեցին ուղանում Թուրքիայում աշխուժացած հասարակական բնարկումները Հայոց ցեղասպանության իրողության վասի նկատմամբ Թուրքիայի հօգսանությունների ավանդական ժխտողական դաշտումների կողմին սփռում են ավելի խոր ուսումնասիրել աշխուժացած հայ-բուրժական հասարակական երկխոսության եւ թուրքական արձագանքների մանրամասները։ Արեւմտահայոց ազգային համագումարի ակտիվ գործիչների ելույթները հայկական եւ թուրքական ԶԼՄ-ներում դարձ վկայում են, որ համագումարը մտադիր է լրջորեն հանդիս գալու միջազգային այսաներում իրեւ Հայոց ցեղասպանության զոհերի իրավահաջողությունը Սեզանում բազածանոթ այդ գործիչները մտադիր են ցեղասպանության զոհ դաձած Օսմանյան կայսրության հայ հրատակների ժառանգների իրավունքներն առաջ նորի թե միջազգային կազմակերպություններում (ՄԱԿ-ում, Եվրոպական Միությունում, Մարդու իրավունքների միջազգային դատարանում եւ այլն), թե ուղղակիորեն գործունեություն ծավալել Թուրքիայում, նկատ ունենալով վեցին ուղանում Թուրքիայի հասարակական տարբեր ուղանում այս հարցի նկատմամբ դրականորեն տրամադրված աշխի ընկնող գործիչների ակտիվության նեճացումը։ Քենց այս դաշտով է, որ Հայաստանում դեռական եւ բազավական այսաները սկսել են լրջորեն ուսումնակիրել Թուրքիայում ծավալվող հասարակական բնարկումները Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին ընդհաջության որդեգրվելիք դիրքորոշումների մասին։

Քաղաքական մուտքումներ և իրավահաջորդության հարցը

ցիություն ըստուած է, փոխհատուցել նրանց նախնիների կրած նյութական վճառները եւ արեամահայությանը վերադարձնել բոլոր այն հասարակական կառուցածքն ու կալ-վածիները, որոնք ժամանակին քննագրավ-վել են սկզբուն Օսմանյան կայսրության, իսկ հաջորդ տասնամյակներում նաև հանրապետական Թուրքիայի հժխանությունների կողմից: Խոսքն այս վերջինի դարագայում, այսինքն կոչված լիյալ գոյի մասին ժիրահոչակ օրենքն է, որը հիմք սկզբ տրամադրության մեջ է տեղահանված թուրքական սեփականությանը՝ յինեն դրան հողեր, ժեներ կամ գոյի: Թուրքիայում այս հարցն ավելի բան զգայում է, որովհետև ձեռավորվել է մի ստվար եւ ազդեցիկ դասակարգ, որը հարսացել է ազդեցիկ է դարձել արեամահայերի սեփականությունը յուրացնելով: Այս նարդիկ ձեռնորդ ծալած չեն նաև տեղու եւ սղասելու, թե ինչո՞ւն է ձեռից գնում իրենց ունեցվածքը: Բայց այս հարցի լուծում տակ ցանկացողներ ժամանակակից Թուրքիայում նույնական կան: Այս համարձակ մտածող եւ ըստ Երևանի որոշակի ազդեցություն ունեցող խաղաքական, հասարակական գործիչները, իրավաբաններն ու լրագրողները հումքարի 18-ին հավաքվել են Անկարայում եւ «Անկարայի ֆուրում» անվանումը ստացած համաժողովում մի հատուկ հայտարարությանը ձեռակերպել իրենց մուտքումները:

Եւմսահայոց ազգային համագումարը
որպես գեղաստանության զոհերի
իրավահաջորդ

• Իհակիս հայտարարության ժեման անվան

յին լուծում տալ ցանկացողներ ժամանակակից Թուրքիայում նույնութեա կան: Այս համարձակ մատողով եւ ըստ Երևուութիւն որուակի ազգեցություն ունեցող բարդական, հասարակական գործիչները, իրավաբաններն ու լրագրողները հունվարի 18-ին հավաքվել էին Անկարայում եւ «Անկարայի ֆորում» անվանումը սացած համաժողովում մի հատուկ հայտարարությամբ ձեւակերպել իրենց նույնությունը:

«1915-ի հեռանկարով Հրան Դինի սղանությունը» կարգախոսով համաժողով Անկարայում

Թուրքիայում ճանաչելի բարդական, հասարակական ու մասնագետ 35 գործիչներ, Արևմտահայերի ազգային համագումարի ներկայացուցիչներ, ԱԺ դատավայրի Մագաթականի եւ Սեւակ Արծունու մասնակցությամբ, Հրան Դինի սղանության յոթերորդ տարելիցից օրը նմնարկեցին Հայոց ցեղասպանության մկանամբ վերաբերնութիւն խնդիրը: Եր բացման խոսիք

փակիչ հայտարարության ժեման անվան է ավելի ծանր, բան Սեւակ դայմանագումանը էր: Այսուհանդերձ հեմ ահանգամանը, որ աննախատեղ թվուական լրացվամիջոցներ ներկայացնեն Թուրքիայի բարդականություն սահմանը արեւմտահայերի իրավահաջորդներակությունը եւ Վերը նշված միջոցների հերթականությունը, խոսում այն մասին, որ ցեղասպանության զիեւ իրավահաջորդներին փոխհարուցում տալու դահանջը ցեղասպանության ճանաչումից հետո հստակ սկսում է ուրվագծված թուրքական բարդական ու հասարակական դաշտում: Պետք չէ առաջանցիկ հավելյալ ակնկալիք ունենալ այդ համար ժողովի եւ նրա ընդունած հոչչակագումանը: Վերջին հաշվով սա Թուրքիայի չորս տասնյակի հասնող ազնիվ եւ հօնուուց մատողով, ինչու չէ՝ նաեւ համաձակ բարդականութիւն տեսլականն է: Այս ուղիղութիւնը արժե անրբարախնալ նաեւ նույնութիւնը այլ նույնություններին մերօյա Թուրքիայում:

«1915-ի հեռանկարով
Հրան Դիմի սղանությունը
կարգախոսով համաժողով
Անկարայում

Թուրքիայում ճանաչելի բաղադրական, հասարակական ու մասնագետ 35 գրիծէներ, Արևմտահայերի ազգային համագունարի ներկայացուցիչներ, Աժ դաշտամանվոր Արագած Ախոյանի եւ Սեւակ Արծունուն մասնակցությամբ, Դամակ Դիմիթ սպանության յոթերորդ տարվանից օրը բնարկեցին Դայոց ցեղասպանության նկատմամբ վերաբերնունիշի խնդիրը: Իր բացման խոսքում Արագած Ախոյանը ճանապարհապես ասել է. «1915-ի Ժմանումը, արևմտահայոց հրավունների նկատմամբ Թուրքիայի հշտամությունների մերժողական կեցվածքը, առ այսօր Թուրքիայում արկա հայացացության ավանդույթը, այս եւ նման իրողությունների դեմ ընբուժացումը Դիմիթ հանար դարձան Թուրքիան բարեփոխելու, ավելի արդար, ավելի ազատ երկիր տեսնելու կամքի արտահայտություն»: Արևմտահայերի հանար, ըստ Արագած Ախոյանի, խնդիր խորհուրդը կայսում է նրանում, որ «մենք հայության մի սլքար հասկված, Դամակ Դիմիթից հետո, ազատագրվեցինք մեզ դատապարտող, մեր կամքն ու հնարավորությունները սահմանափակող մեզ իսկ բունավորող մեր ասելության ավանդույթից: «... մենք հասկացանք, որ ամենակարեւոր՝ Վերադարձն է, հոգելուս, մատյին եւ ֆիզիկական վերադարձը դեմքի մեր հողն ու ջուրը, դեմի մեր ակլումները որտեղ աղյել եմք, ստեղծագործել տարածաշամին մյուս ժողովուրդների հետ միասին, հավատացել ազնիվ ու արդար հայրենիին տեսլականին: Դամակ Դիմիթը որդես մեկ եւ կես միջին մեկերորդ զոհ, իր մարմնով ու ավանդով այսօր նաեւ կամուրջ է դարձել 1915-ի զոհերից դեմի զոհի կազմինակը մերժող արևմտահայության նոր տեսլականը, որը հավատում է մարդկությանը, բաղադրական ազգի արդարությանը, արդարությանը եւ, ինչու ու նաև հարգությանը»:

ηυξοῦ ήξ, υπάτει ήωσειρέγασερ»:

Այդ Փորումի ամենաուշագրավ հանգամանքը մասնակիցների կողմից ընդունված եղափակիչ հայտարարությունն է, որտեղ օգտագործվել է «Ֆեղաստանություն» եղր եւ որդ հանգամանրեն շարադրել է գործողությունների հերթականության այն ժամանակը, որը նաև ակնածանութերի լարձեցած

ի արդեմ կոնումիսական կուսակցության դեկապար մարմինը մի բանաձեռ էր ընդունել, որտեղ ժետքը էր Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության փաստն ընդունելու անհրաժեշտությունը։ Դեռ ասիմետրատաջ են ճանաչում էի Թուրքիի, որն Ողամնում էին, թե այդ հայտարարությունից հետո Թուրքիայում ինչ որս էր զնում ծովյալ կոնումիսաների նկատմամբ։ Ինչեւ, Թուրքական հասարակության մեջ ձախ գաղափարներ ունեցող մարդիկ միշտ էլ եղել են, դարձագույն այժմ նրանց ձայնն ավելի լսելի է դարձել։

Մեր հասարակական-քաղաքական միտքները այս օրերին լրջազույն անելիք ունեն:

Ա Արագին. ուշադրությամբ հետեւել եւ փորձել հասկանալ Թուրքիայում ծավալված գրծընթացների ներին իմաստն ու տրամաբանությունը։ Այս կապակցությամբ մեծանում է մեր մասնագետ-փորձագետների, եւ, որ դակաս կարենու չէ, Սփյուռքի գործիչներ

Ի շտակեմերն ու դերակատարությունը: Երկորդ Թուրիխայում զարգացող գործընթացները, փաստեն, խթանում են հասարակական բնաւրկումները հայ իրավանության մեջ, որպիտելու ինչողեւ նույն է մեր հայսնի Վելուծարան Գագիկ Հարությունյանը, չսացվի այնպես, որ մենք գնում ենք թուրական իրադարձությունների հետևից: Դրա համար առնվազն անհրաժեշտ է, որ կամ Արենատահայերի ազգային համագումարը լրացնեցին բարոյական աջակցություն ստանա հասարակության կողմից, կամ այլ բաղադրական կամ հասարակական կառույցներ ձեւակերպեն Հայոց ցեղասպանության ճանաչման եւ դատապարտման գործընթացի զարգացման իրենց տևականը: Երրորդ Մեր ղետության որդեգրած բաղադրականության ամենաարդյունավետ եւ իր կենսունակությունն արդեն աղացուցած մասը Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը ղետականութեն հովանավորելու եւ առաջնորդելու համգամանն է: Ինչ Վելաքերում է հայոց Սփյուտիին, աղա նրա ակնկալիիը առավել ընդհանրական ձետով մի զրոյցի ժամանակ փայլուն ձեւակերպել է հայսնի ամերիկահայ հասարական գործի եւ լրադրող Հարությանը: Պատմում են, որ նա, բանաձեւը հայության ակնկալիիը, կարծ ասել է: «Մենք արդարություն ենք ու գում»: Արդարության մեր հավաքականության համար ընդունելի եւ ժամանակակից միջազգային գործընթացների տաճարանության մեջ տեղափոխվող ակնկալիին ձեւակերպումը մեր ամենակարեւոր խնդիրներից մեկն է սկսում դաշնայի:

Այս հոդվածը դատարանու ժամանակ են մտածել էի մեր բաղաբական դաշտի այն արմատական բենեթների մասին, ում հանար որում երկխոսություն Թուրքիայի հետ նախան նրա կողմից ցեղասպանության փաստ ամբողջական ձանաչումը անընդունելի է: Ես մտածել եմ նաեւ այն մասին, թե ինչպես կվերաբերվեն ժամանակակից Թուրքիայի բաղաբական առաջնորդները 1919 թվականի Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսին Հայաստանի նորաստեղծ Հանրապետության եւ Արևմտահայության ներկայացրած փոխհանուցման դահանջ ներին՝ այն ժամանակվա հաշվով 20 մորդ ուլեւ ֆրանկ: Ես ուզում էի նաեւ հասկանալ, թե ո՞վ է դահանջ ներկայացնելու Թուրքիայի այսօրվա իշխանություններին, եթե դրա ժամանակը հաստինանա: Քենց այս նորումներում է խորացած՝ ես ուղում եմ, որ Արևմտահայերի ազգային համագումարը ցեղասպանության զոհերի միակ իրավահաջորդ չէ, սակայն բոլոր իհմերն ունի հայտարարելու, որ իրավահաջորդմերից մեկն է: Այսօր, գուցե, ամենազորեն նան: Ուսի եւ արժանի է ամենայն աջակցության:

10 ԱՀԳ

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

28 ՓԵՏՐՈՒՐ 2014

Համարական ֆինանսական արդյունքների մասին
«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ ծանրագործունեմներ 29.11.13-31.12.13 29.11.12-31.12.12

	2	3	4
Տնկուսարի և ճամանակակից էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	3	1,555	-
Տնկուսարի և ճամանակակից էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	3	-	-
Զույգ տնկուսարի և ճամանակակից էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	1,555	-	-
Հոմանական և այլ վերաբերյալ տեսակ էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	4	-	-
Հոմանական և այլ վերաբերյալ տեսակ էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	4	(10)	-
Սառավալ գործիքների և այլ վերաբերյալ տեսակ էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	(10)	-	-
Էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	5	-	-
Զույգ էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	6	(338)	-
Այլ գործառնությունների էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	-	-	-
Գործառնությունների էլեկտրոնային համակարգերի համար առաջարկություններ	1,207	-	-
Զույգ մասնակիցների աշխատանքի համար առաջարկություններ	8	-	-
Հոմանական վարչական առաջարկություններ	9	(14,121)	-
Այլ գործառնությունների համար առաջարկություններ	10	(16,397)	-
Այլ աշխատանքային առաջարկություններ	11	-	-
Հանդիպություններ	(29,311)	-	-
Հանդիպություններ	12	(3,492)	-
Ճամանակաշրջանային համար առաջարկություններ	(25,819)	-	-
Այլ բյուջե	-	-	-
Սար կազմակերպության բաժնեմաս	-	-	-
Չեղախնձոր բաժնեմաս	-	-	-
Այլ համատական ֆինանսական արդյունք	-	-	-
Այլ համատական էլեկտրոնային համար առաջարկություններ	-	-	-
Ըստ բաժնեմասի բաժնեմասի համար առաջարկություններ	13	(0,040)	-
Ըստ բաժնեմասի բաժնեմասի համար առաջարկություններ	13	(0,040)	-

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

Հաշվետվորյան վավերացման ամսաթիվը 24.01.2014թ.

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական դրույթների համար վերպերյալ
«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ	ծանրագործունեմներ	31.12.13	31.12.12
1 Ավագներ			
1.1 Կամրջի բաժնեմասի միջոցներ և մանացներ	14	-	-
1.2 Շինուանձնական բանկներ	15	636,495	-
1.3 Ռահանջներ համար առաջարկություններ	16	-	-

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական դրույթների համար վերպերյալ

«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ	ծանրագործունեմներ	29.11.12- 31.12.12	29.11.13- 31.12.13
1 Ավագներ		x	x
1.1 Գործադրություններ և մանացներ	14	-	-
1.2 Շինուանձնական բանկներ	15	636,495	-
1.3 Ռահանջներ համար առաջարկություններ	16	-	-

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Դաշտական կառավարություն վերպերյալ

«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ	ծանրագործունեմներ	31.12.13	31.12.12
1 Ավագներ		x	x
1.1 Կամրջի բաժնեմասի միջոցներ և մանացներ	14	-	-
1.2 Շինուանձնական բանկներ	15	636,495	-
1.3 Ռահանջներ համար առաջարկություններ	16	-	-

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Դաշտական կառավարություն վերպերյալ

«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ	ծանրագործունեմներ	31.12.13	31.12.12
1 Ավագներ		x	x
1.1 Կամրջի բաժնեմասի միջոցներ և մանացներ	14	-	-
1.2 Շինուանձնական բանկներ	15	636,495	-
1.3 Ռահանջներ համար առաջարկություններ	16	-	-

Պարտադիր կենսարության ֆինանսական արդյունք
(պահպան գործադրություններ)

ՀԱՅԿԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Դաշտական կառավարություն վերպերյալ

«31» դեկտեմբեր 2013թ.

«ԵԿՎԱՐԴԱ Ամերգա Ասեր Սենժըներ Արժենիա» ՍՊԸ, Երևան, Հանրապետության փողոց 37

(հազար դրամ)

ՄԱՎԱՌՈՒԾ	ծանրագործունեմներ	31.12.13	31.12.12
1 Ավագներ		x	x
1.1 Կամրջի բաժնեմասի միջոցներ և մանացներ	14	-	-
1.2 Շինուանձնական բանկներ	15	636,495	-
1.3 Ռահանջներ համար առաջարկություններ	16	-	

Փրանսիական Նիւ բաղադրում կայացած Եվրո-
2016-ի ընտրական մրցաւարի վիճակահա-
նությունը բարեհած չգտնվեց Հայաստանի
ազգային հավաքականի համար: Մեր ընտրանին
ընդգրկվեց միակ 5 թիմանոց 9-րդ խմբում, որտեղ մրցե-
լու է Պորտուգալիայի, Դանիայի, Ստրիկայի և Ալբա-
նիայի հավաքականների հետ: Բայց այդ, մրցակարգի
համաձայն, ընտրական մրցաւարի խաղացանկով Հա-
յաստանի հավաքականի համար նախատեսված ազատ
օրերին մեր ֆուլբրուկսներն ընկերական 2 հանդիդում
դեմք է անցկացնեն Ֆրանսիայի ուժեղ հավաքականի
հետ, ինչը լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն կլինի
նրանց համար:

Ինչ խոս, ՀՅ հավաքականին բավականին բարդ խումբ է բաժին հասել: *Urgawakhgundetrun* իրով ուժեղ են, սակայն մեր ֆութրուիսներն իրենց նախորդ ելույթներում մեկ անգամ չեն, որ դրստորել են իրենց խաղային հիմնայի ունակությունները, հաղթանակի հասնելու վճռականությունն ու ցանկալի արդյունքի են հասել:

Մահոնում է նաև այն, որ մինչեւ օրս հայտնի չէ, թե ով է գլխավորելու Հայաստանի հավաքականը: Թեև մինչեւ ընտրական նրբառարի ճեկանակը բավական ժամանակ կա, սակայն արդեւ նարի 5-ին Հայաստանի հավաքականը Կրասնոդարում ընկերական հանդիդուն է անցկացնելու Ռուսաստանի ընտրանու հետ: Նոր նարզի համար այդ խաղը իհանալի հնարավորություն կլիներ ծանոթանալու ներ ֆութբոլիստներին, նշակելու խաղային իր տարբերակը:

Ինչուս հայսնի է, 2016թ. Ֆրանսիայում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլում հանդես են գալու 24 հավաքականներ, ինչը գգալիորեն մեծացնում է ուղեգիր Ըստածելու 7/7 հավաքականի հնարավորությունները: Դիւեցնեմ, որ եզրափակիչի ուղեգիր կնվազեն ընտրական խճերում 1-ին եւ 2-րդ տեղերը գրաված հավաքականները, ինչուս նաեւ 3-րդ տեղը գրաված հավաքականների մեջ լավագույն արդյունքուց սկսած ընտրականն: Մնացած 4 ուղեգրեն անցումնային խաղերում կվիշճարկեն խճերում 3-րդ տեղը գրադեցրած 8 հավաքականները:

Ահա թե վիճակահանությունից անմիջապես հետո ինչորիս կարծիք են արտահայտել 9-րդ խմբում ընդգրկված մեր մրցակիցների գլխավոր մարզիչները:

Պառվութենու (Պորտուգալիա) - Հետև խոմք չէ:
Սեզ անհրաժեշտ կիսի Անդրել առաջապես կը կատարի: Դա-
նիայի եւ Ստրիայի հավաքականները մեր հետ կղայա-
րեն 2 ուղեգրերի համար: Նշանը հետ մրցախաղերում
մենք նախկինում դժվարությունների հանդիմել ենք:
Դայասանի եւ Ալբանիայի հավաքականները խճիրը
հետնաղահներն են համարվում, սակայն դա միայն տե-
սականութեն: Ինչու միշտ, մեր նորատակ ուղեգրի
նվազելու է: Սակայն իրադարձություններից առաջ չենք
ընկնում եւ նախկինի դես մեզ համես ենք դահում:

Սորբեն Օլեսն (Դաճիա) - Ընդհանուր առմամբ վիշտական և ազգային բառ ազգահանձնական և լուսական:

Տորթեն Օլեսն (Դաճիա) - Ընդհանուր առմամբ վիշտական և ազգային բառ ազգահանձնական և լուսականի հետ հանդիպումները մեզ համար աշրբել կերպ դասավորվեցին, իսկ ալբանացիներին մենք երբեք չենու դարձվել: Ընտրական նախորդ մրցաւորեում մենք գերազանցել ենք դրուուղարակացիներին: Իսկ ահա Սերբիայի հավաքականը մեզ համար հանելով է: Բիշօ է, բելզիացիներից լսել եմ, որ Սերբիայի հավաքականը բավականին առաջադիմել է եւ Բելզրադում շատ դժվար է խաղալը: Ընդհանուր առմամբ ուղեզիր նվաճելու մեր հնարավորությունները բարձր են գնահատում: Նաև անհամբերությամբ են սղասաւ Ֆրանսիայի հավաքականի հետ ընկերական հանդիպումներին:

Լյուբինկո Դրույնիշ (Մերիհա) - Որդես խաղացող գրեթե 10 տարի անցկացրել եմ Պորտուգալիայում: 2008-ի

Մրցակիցներն էլ որոշվեցին,
սակայն ՀՀ հավասարանը
դեռեւ մարզիչ չունի

ՀԱՅՐԱԿԱՆ ԱՐԳԱՉԱՐԸ ԱԿԱՏԵԼՈՒ ԷԱՄ ԴԱՆԽԱԳԻՒԹԻՒՆԻ ԽԱՂԱՔ ԱՐՏԱՎԱՐԱՐ ԽԱՂԱՔ

Ծնուրական մրցաւրում էլ դորսուազալացիների հետ
միեւնույն խմբում էին: Մեր խոմքը ուս դժվարին է
Դանիան սկանդինավյան ֆուտբոլին բնորոշ խաղաղութեանի
ունի, նաև տեխնիկապես լավ է դաշտասկած: Ալբանիան
ու Հայաստանը մօսապես ավելին են ձգտուած
Այնու որ մեզ հետաքրքրական մրցաւը է սպասուած
Նոր մրցակարգն ինձ ավելի է դուր գալիս: Մեր Երկիրն ու
ժողովուրդն արժանի են, որ ազգային հավաքականը
հանդես գա Եվրո-2016-ի եզրափակիչ փուլում: Մեր
ունենի եւրոպական բարձրակարգ թիմերում հանդես են
կող ֆուտբոլիսներ, որոնք օժակած են խաղային անհար
արժեցւություններով: Կարծում եմ, որ մեզ վերաբեր
ջաղես կհաջողվի ուժեղ հավաքական կազմակերտ:

Զովանի դե Բյազի (Ալբանիա) - Մեր բախսը չքեր
րեց: Խմբում բոլոր մրցակիցներն էլ ուժեղ են: Սակայ
նենի դաշտաս են դիմակայել մրցակիցներին: Դարձա
վոր է խաղալ ուժեղ գերլարումով, ցուցադրել մեր լավա
գույն խաղը եւ դահղանել լավատսությունը: Դժվար
ասել, թե որ թիմն է ավելի ուժեղ, որովհետեւ մրցակիցներ
ից յուրաքանչյուրի կազմում հիմանալի ֆուտբոլիսներ
են խաղում: Նույնիսկ Հայաստանի հավաքականը համ
ձին Շենքին Միսիթարյանի գերասղ ունի:

Անձնագիրը պահպանության գործառնություն:
Ներկայացնենք նաև մեր հավաքականի 3 ֆուլքրում լիսների կարծիքները:

Ուման Բերեզովսկի - Մեզ հետև խումբ բաժին չեն հասել: Սակայն նոյնագ կարող են ասել նաև մրցակիցները: Վստահ են, որ յուրաքանչյուրը կողայքարի բարձր տեղերի համար: Պորտուգալացիները մյուսներից մի փոքր ուժեղ են, սակայն բոլոր թիմներին էլ հարկ կլինի ամեն ինչ աղացուցել խաղահաւաքում: ՀՀ հավաքականը վաղուց արդեն չի վախենում անվանիներից: Դրա հետ թական վառ աղացուցքը դանիացիների նկատմամբ նրանց դաշտում տոնած հարթանակն է: Պետք է աղացնուցել, որ ժամանակակից ֆուլքրում ամեն ինչ հնարավոր է:

Արքիր Արքահամ. «Չեմ զգում
որ հյուր եմ զնացու առյուծին»

Բերլինում կայացած առաջին մե-
նամարտում միավորներով հաղթել
էր Արքուր Արքահամբ՝ նվաճելով
WBO-ի վարկածով 2-րդ միջնմաս-
ային կարգով աշխարհի չեմպիո-
նի տիտղոսը: Անյալ տարվա մարտի
23-ին Շիզոլիցը Մագդեբուրգում
ուժանշի հասավ ու իրեն Վերա-
դարձեց չեմպիոնական գոտին: Ար-
քուրի վնասվածի դաշտառով մե-
նամարտը 4-րդ ռաունդից հետո դա-
դարեցվեց ու հայ բրնցամարտիկին
տէխնիկական նոկատով դարտություն
գրանցվեց:

Մարտի 1-ին Մագդեբուրգում կայացալիք մենամարտում Արքուր Արքահամը կիոնրձի 2-րդ անգամ Որքեր Շտագիցիցից խլել WBO-ի վարկածով 2-րդ միջնամասային կարգում աշխարհի չեմպիոնի գոտին: Դիւցունենի, որ մրցակիցների միջեւ 2012-ի օգոստոսի 25-ին

սումնասիրելով մրցակցին, որը գործնականություն էր նաւազածը չէ լինել:

Կատուն իր սարտառքը չի փոխել։
Արթուրի համար այս մենամարտը կլինի
43-րդ: Նա շահել է 38 մենամարտ, 4-ում
դարձվել է: Շժգովիցն իր հոբելյանական՝
50-րդ մենամարտը կանցկացնի: 46 մե-
նամարտերում նա հաղթել է, կրել է 3 դար-
սուրուն։

Բութանի տեսան առավելությունը տակած է Արգելական պահպանական գործակիցը՝ 1,4 է: Արքահամի հաղթանակի համար խաղաղորդությունը են ընդունվում 2,87 գործակույթ:

